

VERKSAMHETSPLAN BUDGET 2016

EKONOMISK PLAN 2017 – 2018

Innehållsförteckning

1 Grästorps	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Vision Grästorps 2020	4
1.3 God ekonomisk hushållning.....	5
1.3.1 Prioriterade mål.....	5
1.4 Ekonomi och resurser	12
1.4.1 Sammanfattning.....	12
1.4.2 Driftbudget	12
1.4.3 Investeringsbudget.....	13
1.4.4 Finansiering	14
1.4.5 Framtiden.....	14
1.5 Ekonomisk sammanställning	16
1.6 Resultatbudget	17
1.7 Finansieringsbudget.....	17
1.8 Investeringsbudget.....	18
1.9 Kommentarer till investeringsbudget 2016 och investeringsplan/-behov 2017-2018	19
2 Allmän verksamhet	21
2.1 Vision 2020	21
2.2 Nuläge och framtid.....	21
2.3 Prioriterade mål.....	22
2.3.1 Kund/medborgare	22
2.3.2 Verksamhet.....	22
2.3.3 Personal.....	23
2.3.4 Ekonomi	24
2.4 Kvalitetsgarantier	25
2.5 Ekonomi och resurser	25
3 Teknisk verksamhet	26
3.1 Vision 2020	26
3.2 Nuläge och framtid.....	26
3.3 Prioriterade mål.....	27
3.3.1 Kund/medborgare	27
3.3.2 Verksamhet.....	27
3.3.3 Personal.....	29
3.3.4 Ekonomi	30
3.4 Kvalitetsgarantier	30
3.5 Ekonomi och resurser	30
4 Bildningsverksamheten	31

4.1	Vision 2020	31
4.2	Nuläge och framtid	31
4.3	Prioriterade mål	32
4.3.1	<i>Kund/medborgare</i>	32
4.3.2	<i>Verksamhet</i>	33
4.3.3	<i>Personal</i>	35
4.3.4	<i>Ekonomi</i>	35
4.4	Kvalitetsgarantier	35
4.5	Ekonomi och resurser	35
5	Social verksamhet	36
5.1	Vision 2020	36
5.2	Nuläge och framtid	36
5.3	Prioriterade mål	38
5.3.1	<i>Kund/medborgare</i>	38
5.3.2	<i>Verksamhet</i>	38
5.3.3	<i>Personal</i>	40
5.3.4	<i>Ekonomi</i>	41
5.4	Kvalitetsgarantier	41
5.5	Värdighetsgarantier	42
5.6	Ekonomi och resurser	42
6	Miljö och byggnämnd	43
6.1	Vision 2020	43
6.2	Nuläge och framtid	43
6.3	Prioriterade mål	43
6.3.1	<i>Kund/medborgare</i>	43
6.3.2	<i>Ekonomi</i>	44
6.4	Kvalitetsgarantier	44
6.5	Ekonomi och resurser	44

1 Grästorps

1.1 Bakgrund

Inför den här mandatperioden togs ett underlag fram som innehåller en nulägesanalys och en prognos för framtiden, som har fått namnet Grästorpsanalysen. Den består av en ekonomisk långtidsprognos för de kommande tio åren, en tioårig investeringsplan och en nulägesanalys utifrån SKL:s Kommunkompassen som genomfördes hösten 2014. Tanken är att denna analys ska uppdateras och kompletteras för att utgöra ett långsiktigt planeringsinstrument för de förtroendevalda.

Årets analys visar på att ekonomin kommer vara stabil de närmsta åren men saknar utrymme för utökad verksamhet. Därefter kommer den demografiska utvecklingen att kraftigt påverka kommunens kostnader för äldreomsorg. Om vi låter utvecklingen fortsätta som hittills innebär det ett underskott om tio år som motsvarar en skattehöjning på 3,50 kr per skattekrona.

Under de strategidagar som de förtroendevalda genomförde i januari 2015 formulerades tre tydliga strategier för kommande mandatperiod för att möta denna utmaning. Den första handlar om att satsa på förebyggande hälsoarbete i allmänhet och för äldre i synnerhet. Nästa strategi handlar om att bli en attraktiv kommun med ett ökat bostadsbyggande för att öka invånarantalet och därmed inkomsterna. Den tredje strategin handlar om att öka effektiviteten.

Det är mot denna bakgrund inriktningen av nedanstående övergripande verksamhetsplan ska ses. Målen kommer även fortsättningsvis att formuleras under de fyra perspektiven; kund/medborgare, verksamhet, personal och ekonomi.

1.2 Vision Grästorp 2020

Vision 2020

Grästorp har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

1.3 God ekonomisk hushållning

1.3.1 Prioriterade mål

1.3.1.1 Kund/medborgare

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Invånare och kunder ska vara nöjda	Nöjd medborgarindex (NMI) relativt rikssnittet	56	
	Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende (öppna jämförelser)	94%	90%
	Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten (öppna jämförelser)	80%	90%
	Elevens syn på skolan och undervisningen i åk8 (KKiK)	71%	85%
	Nöjda vårdnadshavare skola/förskola (enkät)	83%	85%
	Andelen nöjda brukare inom daglig verksamhet LSS (egen mätning picto stat)	84,62	

1) Utfallet är från 2013 och målet är att vara bättre än rikssnittet.

Invånare och kunder ska vara nöjda

Beskrivning

En förutsättning för att Grästorps ska bli en framgångsrik kommun är att de som använder våra tjänster och alla de som bor eller verkar i kommunen är nöjda och på så vis blir ambassadörer för vår kommun.

Det ska ske genom att:

- Vårdskapsarbetet ska fortsätta och genomsyra alla verksamheter.
- En programförklaring för vad vi anser är ett gott värdskap ska formuleras under medverkan av alla anställda och förtroendevalda.
- Vi ska även göra alla andra intressenter som företagare, föreningar och övriga organisationer som verkar i Grästorp delaktiga i denna process

1.3.1.2 Verksamhet

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet	Andel personer med bra eller mycket bra hälsotillstånd relativt regionen	69%	
	Andel personer med stillasittande fritid (16 -84 år) relativt snittet i regionen	14 %	
	Hur tryggt och säkert kan du vistas utomhus på kvällar och nätter? (Medborgarundersökning)	7,1	
	Känner du dig trygg på skolan? (drogvaneundersökning)	95,5%	95%
Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen	Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	91,9%	100%
	Meritvärde	219	225
En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande	Nyföretagande	12	20
	Nyetableringar	5	4
	Svenskt näringslivs rankning	21	50
	Arbetsstillfällena i kommunen	1 743	1 850
	Arbetslöshet relativt rikssnittet	6,2 %	
	Antal invånare	5 624	5 653
	Nöjd region index (NRI)	63	65
	Antal nyproducerade boenden under året	6	20
	Antal hushåll i kommunen	2 635	2 645

1,2) Mäts i förhållande till regionens medelvärde.

3) Utfallet är från 2013 och målet är att vara bättre än genomsnittet för de kommuner som genomför medborgarundersökningen.

8) Utfallet är från halvåret 2015.

9) Målet är att vara bland de femtio bästa kommunerna.

10) Utfallet är från 2013.

11) Målet är att vara bättre än aktuellt rikssnitt.

13) Utfallet är från 2013.

15) Utfallet är från 2014.

Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Beskrivning

En god hälsa är det som de flesta sätter högst när de får frågan om vad som är viktigast här i livet. Nu ser vi återigen att sjuktalen ökar och särskilt allvarligt är att den psykiska ohälsan ökar. Den ökar mest bland kvinnor och allra mest bland yngre kvinnor. Dessutom har människors hälsa ett tydligt samband med vilken social situation man lever i. Därför krävs riktade insatser för att nå alla med hälsoarbetet för att på så vis arbeta för en jämlik hälsa.

Det förebyggande hälsoarbetet riktat till äldre ska också prioriteras eftersom det är av avgörande betydelse för såväl äldres livskvalitet som att det minskar behovet av vårdinsatser.

Ett förbättrat hälsotillstånd i hela befolkningen ska ske genom:

- Alla verksamheter ska ha hälsoperspektivet med i sin verksamhet och ha ett salutogent förhållningssätt (utgå från det som främjar hälsa)
- En familjecentral ska skapas där olika kommunala och regionala verksamheter kan sam-

verka för att i ett tidigt skede jobba förebyggande

- Arbetet med det förebyggande hälsoarbetet för äldre ska utvecklas
- Ta fram ett kostpolitiskt program och genomföra dess ambitioner
- Skapa förutsättningar för att förbättra mental hälsa och balans i livet
- I all samhällsplanering ska det finnas ett hälsoperspektiv
- Skapa utemiljöer som uppmuntrar till fysiska och sociala aktiviteter

Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Beskrivning

En väl fungerande förskola, skola och ungdomsverksamhet är av central betydelse för en kommuns attraktionskraft. Målet är att skolan ska nå de toppresultat som vår vision talar om innan mandatperiodens slut. I alla verksamheter för barn och ungdomar ska det finnas ändamålsenliga lokaler. Barns och ungas uppväxtvillkor handlar inte bara om skolan utan rätten till en meningsfull fritid är också av central betydelse. Här måste särskilda insatser göras för dem som inte lockas av det rika idrottsutbud som finns i kommunen.

Kommunen ska under de kommande åren förbättra uppväxtvillkoren för barn och ungdomar genom att:

- Ha ett fortsatt kunskapsfokus med ett lustfyllt lärande i skolverksamheten
- Satsa på kompetensutveckling och karriärtjänster i skolan för att utveckla det pedagogiska innehållet utifrån den vision som finns för skolverksamheten.
- Rusta upp förskolans lokaler
- Utveckla ungdomsverksamheten med anpassning efter ungdomars behov
- Fortsätta att utveckla samverkan mellan social- och bildningsverksamheten
- Inrätta en familjecentral där den öppna förskolan ska ha en viktig roll
- Öka det kulturella utbudet i kommunen
- Samverka med och utöka stödet till föreningslivet
- Skapa attraktiva utemiljöer för barn och ungdomar

En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

Beskrivning

Det är viktigt att våra kommuninvånare trivs och känner att vår kommun utvecklas för att möta varierande behov i olika livssituationer. Vi behöver dessutom flera boendeformer och ökat bostadsbyggande för att våra kommuninvånare ska kunna stanna kvar, samt ta emot individer och familjer som vill flytta till vår kommun. Med ett ökat bostadsbyggande kan också kommunen leva upp till de åtagande vi har i våra avtal med Migrationsverket för flyktingmottagande.

Detta ska vi uppnå genom att:

- Fortsätta utveckla gatu- och parkmiljön för ökad livskvalitet
- Genomföra strategin för landsbygdsutveckling
- Förbättra infrastruktur och kommunikationer
- Ta reda på behovet av senior- och trygghetsboende och i samverkan med Trygga Hem i Grästorps svara upp mot behovet
- Utifrån översiktsplanen skapa detaljplaner och projektera nya bostadsområden som skapar förutsättningar för ett rikt differentierat bostadsbestånd
- Utveckla marknadsföringen av kommunen utifrån det varumärke fullmäktige beslutat om
- Utveckla kommunens näringslivsverksamhet med fokus på företagsutveckling, etableringsservice och turism
- Involvera kommuninvånarna i arbetet med värdskap och mänskliga rättigheter

- Skapa en väl fungerande integrationsverksamhet
- Göra insatser för att svara upp mot våra åtaganden för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Satsa på riktade marknadsföringsinsatser för att locka nya medborgare till kommunen.

1.3.1.3 Personal

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare	Nöjd medarbetarindex (NMI)	71	70
	Önskad sysselsättningsgrad	93 %	100 %
	Sjuktal (helår)	5,8 %	4 %

1) Utfallet är från 2013.

Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Beskrivning

I de analyser som gjorts av det framtida personalförsörjningsläget kan man se ett ökat behov av nyanställningar på grund av stora pensionsavgångar de kommande tio åren. Det är en situation som vi inte är ensamma om och därför finns risk för att det kan bli problem att rekrytera rätt kompetens till kommunen. Med detta i åtanke är behovet att vara en attraktiv arbetsgivare uppenbart. På samma sätt som att medborgarna måste vara ambassadörer för sin kommun är det av yttersta vikt att vår personal är ambassadörer för sin arbetsplats.

Grästorps kommun ska bli en attraktivare arbetsgivare genom att:

- Fortsätta satsningen på värdskap både inåt i organisationen och utåt mot brukare och kunder.
- En programförklaring för vad vi anser är ett gott värdskap ska formuleras under medverkan av alla anställda och förtroendevalda.
- Samverkan med högskolan ska vidareutvecklas
- Skapa en arbetsorganisation där vi kan erbjuda alla anställda önskad sysselsättningsgrad och attraktiva arbetsformer
- Det individuella lönesystemet ska användas för att belöna goda resultat och för att kunna rekrytera och behålla personal
- Kompetensutvecklingen ska systematiseras och resurser ska skapas för det genom ett mer aktivt arbete med ansökningar till EU:s sociala fonder

1.3.1.4 Ekonomi

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Grästorps kommun ska leva upp till begreppet god ekonomisk hushållning			
Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser	Nettokostnad per invånare jämfört med riket, VKV	49 465	
	Nettokostnadsavvikelse förskola och skolbarnomsorg	7,4%	
	Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola	-9,8%	
	Nettokostnadsavvikelse grundskola	-2,6%	
	Nettokostnadsavvikelse förskola och skolbarnomsorg	7,4%	
	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg	8,8%	
	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg	-5,8%	

1) Målet är att vi ska ligga under snittet i riket.

2-6) Nettokostnadsavvikelse är avvikelse i procent mellan nettokostnad och strukturårsjusterad standardkostnad. Den strukturårsjusterade standardkostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än förväntat med hänsyn tagen till kommunens struktur. Negativa värden innebär således ett lägre kostnadsläge än förväntat. Målsättningen är att vara bland de 25% bästa kommunerna.

Grästorps kommun ska leva upp till begreppet god ekonomisk hushållning

Beskrivning

Begreppet god ekonomisk hushållning finns redan definierat av fullmäktige i fem punkter; resultat, beredskap, risk, likviditet och självfinansierade investeringar. Dess punkter ska kompletteras med måluppfyllelse för verksamheten. Om kommunen lever upp till begreppet god ekonomisk hushållning avgörs genom en sammanvägd bedömning av de finansiella målen och verksamhetens måluppfyllelse. För de finansiella målen väger resultatmålet tyngst. För verksamhetsmålen ska bedömningen bygga på om de har nåtts eller har en positiv utveckling. Här är det mål för de budgetmässigt stora verksamheterna i kommunen som förskola/skola, äldreomsorg och social omsorg som väger tyngst. I de rapporter som lämnas vid delårsbokslutet och tertial 2 samt årsredovisningen ska en sammanvägd bedömning göras av kommunstyrelsen för att avgöra om kommunen levt upp till begreppet god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen ska nås genom att:

- Ekonomin är överordnad och sätter ramarna för all verksamhet, investeringar och nya åtaganden/beslut
- En modell för hur man bedömer och tydligt redovisar för medborgarna vad de fått för skatten och måluppfyllelse utifrån begreppet god ekonomisk hushållning ska formuleras
- Alla verksamheter har som överordnat mål att hålla sin budget

Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Beskrivning

Kommunen har sedan ett antal år tillbaka arbetat med ständiga förbättringar för att öka värdet av de resurser som finns. Vi har använt den vedertagna lean-modellen som gett goda resultat och detta arbete ska intensifieras. Det räcker dock inte med att arbeta med ständiga förbättringar utan vi ska också stimulera innovationstänk inom våra verksamheter. Vi måste hitta metoder för att släppa lös den kraft som finns bland medarbetarna för att tänka nytt och annorlunda. Vi ska också ha ett förhållningssätt att det är tillåtet att pröva och ibland misslyckas. Effektivisering handlar inte i första hand om att minska personalstyrkan utan om att ge ett högre värde för varje satsad krona.

Vi ska öka kommunens effektivitet genom att:

- Avsätta medel för utvecklingsarbete och innovationer
- Sätta upp mål för alla verksamheter och enheter som innebär att alla ska kunna redovisa effektiviseringsvinster som motsvarar en procent av budgeten
- Uppmärksamma enheter som lyckas särskilt bra som inspiration för andra genom att fullmäktige delar ut pris till årets verksamhetsutvecklare, årets innovation osv.
- Kloka investeringar som leder till minskade driftskostnader
- Genom samverkan med övriga sex kommuner i västra Skaraborg skapa resurser för utvecklingsarbete genom EU-ansökningar
- Använda extern samverkan för att utveckla och vara kostnadseffektiv
- Bejaka ny teknik som ett medel att öka effektiviteten inom alla verksamhetsområden

1.3.1.5 Finansiella mål

I kommunallagen framgår att "för verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning". Redan 2013 beslutade kommunfullmäktige om vilka områden som ska ingå i definitionen av god ekonomisk hushållning i Grästorps kommun. Beslutet innehåller även riktlinjer för bedömning om kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning. I tabellen nedan framgår de fem områden som följs upp och som bedöms ha stor inverkan på kommunens samlade ekonomi och finansiella ställning.

Finansiella mål
Resultat - årets resultat
Beredskap - finansiell reserv
Risk - ränterisk/åtaganden
Likviditet - betalningsberedskap
Investeringar - självfinansiering

I budgeten för 2016 uppfylls de finansiella målen. Likviditetsmålet mäts endast i delårsrapport och årsredovisning men bedömningen görs att även det målet uppfylls.

Det budgeterade resultatet uppgår till närmare +6,1 mkr vilket motsvarar 2,0 procent av de samlade skatte- och bidragsintäkterna.

Medel till en finansiell reserv finns budgeterade i finansförvaltningen och uppgår till 0,5 mkr.

Någon nyupplåning är inte planerad och beslut finns att omsätta lån med rörlig ränta under

2016 om det bedöms nödvändigt. I övrigt är cirka 86 procent av lånevolymer räntebunden med olika tidpunkter för ränteförfall.

Med den budgeterade investeringsvolymen för 2016 så klaras en självfinansiering av samtliga investeringar.

Den samlade bedömningen blir därför att kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning i budget 2016.

1.3.1.6 Miljöpolicy

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Begränsad klimatpåverkan	Andel miljöbilar i kommunorganisationen (KKiK)	77,7%	
	Kommunens byggnaders normalårskorrigerade energiförbrukning (kwh/kvm, år)	199	171
	Årets energisparåtgärder (kwh/år)	130 000	213 000
	Minskad energianvändning för kommunens transporter		
	Minskat matsvinn		
Giffri miljö	Andel inköpta ekologiska livsmedel	24%	26%

1) Målet är att Grästorps kommun ska vara bland de 25% bästa kommunerna.

3) Målvärdet för energisparåtgärder är baserat på målvärdet i miljöpolicy. Om utfallet för 2015 blir lägre än 144 MWh så måste målvärdet för 2016 ökas.

5) Målsättningen är att minska matsvinnet med 50% fram till 2020, enligt miljöpolicy.

6) Målsättningen i miljöpolicy är att andelen inköpta ekologiska livsmedel ska vara 30% 2020, ett första delmål är att nå 26% 2016.

Begränsad klimatpåverkan

Beskrivning

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enhetlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Giffri miljö

Beskrivning

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden

Nu finns ett måldokument som har beslutats av fullmäktige. En sammanfattande uppföljning kommer att redovisas i tertial och årsrapporter.

1.3.1.7 Särskilda uppdrag och inriktningar

Prioriterade mål	Mått	Utfall	Målvärde
Jämställdhet och likabehandling	Andel utrikesfödda i orten Grästorp	6,3%	10%
	Andelen av det underrepresenterade könet ska öka i kommunens alla verksamheter	-0,1%	5%
	Andel underrepresenterat kön av tjänstemän i ledande ställning (kommunledningsgrupp)	43%	40%
	Andel underrepresenterat kön bland de förtroendevalda	37%	40%
	Andel underrepresenterat kön av förtroendevalda i ledande ställning (presidiet)	7%	40%

Jämställdhet och likabehandling

Beskrivning

Det finns en beslutad jämställdhetsplan som tillsammans med övriga styrdokument om likabehandling kommer att redovisas i tertial och årsrapporter.

1.4 Ekonomi och resurser

1.4.1 Sammanfattning

Budget 2016 innehåller en ökad verksamhetsvolym men det ekonomiska resultatet i budgeten är svagare jämfört med budget 2015. Nettokostnaden i den löpande verksamheten ökar med 4,4 mkr, från 290,2 mkr till 294,6 mkr. Genom resultatet som budgeteras för 2016 uppfylls kommunallagens krav på en budget i balans. Kommunallagens krav samt resultatmålet i den finansiella delen i god ekonomisk hushållning uppfylls då resultatet uppgår till +6,1 mkr. Den budgeterade resultatnivån motsvarar 2,0 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna för 2016. För att uppnå god ekonomisk hushållning avseende resultatnivån ska resultatet per definition uppgå till minst 2,0 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna.

1.4.2 Driftbudget

Kommunfullmäktige beslutade 2015-06-15, § 38, om budgetramar för 2016. Kommunstyrelsen behandlade förslaget till driftbudget för 2016 på sammanträdet 2015-11-11. Nettokostnaderna i den löpande verksamheten i budget 2016 har ökat med 4,4 mkr i förhållande till budget 2015. I budgeten ingår en beräknad ökning av löner (5,9 mkr), priser (1,8 mkr) och justerade kapitalkostnader (-2,2 mkr). För att uppnå önskad resultatnivå efter justering för löner och priser har budgeten för den löpande verksamheten minskat med totalt 1,1 mkr. Budgeten innebär därför krav på en fortsatt anpassning av verksamheten för att möta de behov som finns i verksamheten. Totalt ökar nettokostnaderna i den löpande verksamheten i budgeten från 290,2 mkr 2015 till 294,6 mkr för 2016. De resurser som står till förfogande under 2016 måste användas effektivt varför det också utgör ett prioriterat mål under perspektivet ekonomi för 2016. Budgeten innebär en oförändrad volym i förhållande till den ram som fullmäktige beslutade om i juni.

För verksamhetsåret 2015 förväntas i princip ett 0-resultat mot budget i den löpande verksamheten. Prognosen på verksamhetsnivå, efter oktober månads uppföljning, pekar mot ett överskott på ca 13 tkr. En negativ avräkning av skatteintäkter, återbetalning av AFA försäk-

ringspremier och den finansiella reserven som finns budgeterad påverkar också det totala resultatet för 2015. Detta sammantaget betyder att kommunen bedömer ett resultat på cirka +8,8 mkr för hela 2015. Enligt oktoberprognosen är resultatet bättre än det budgeterade resultatet för 2015 som är +6,8 mkr. Om kommunen inte skulle klara ett 0-resultat 2015, efter balanskravsutredning, måste ett eventuellt underskott från 2015 års verksamhet regleras senast i budget 2018. Någon sådan marginal finns inte i driftbudgeten de närmaste åren.

Ett positivt resultat för 2015 och 2016 betyder istället att kommande budgettramar kan anpassas till de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt utan att hänsyn behöver tas till regelverket i kommunallagen om att återställa de medel som verksamheten förbrukat för mycket under tidigare år. Genom det prognostiserade resultatet 2015 och den budgeterade nivån för 2016, finns goda förutsättningar att kommunen kan behålla en ekonomi i balans.

Med de planeringsförutsättningar som utgör grunden i beräkningarna för 2017 och 2018 görs dock bedömningen att det inte finns utrymme för att täcka ökade kostnader i form av löne- och avtalsjusteringar samt kostnadsökningar i verksamheten och samtidigt uppnå en resultatnivå på 2,0 procent. För att behålla kommunens finansiella ställning under perioden krävs därför effektiviseringar, kostnadsanpassningar eller intäktsökningar.

1.4.3 Investeringsbudget

Investeringsutgifterna för 2016 uppgår till 16,8 mkr. Nivån för 2017 och 2018 är högre, 22,4 mkr respektive 22,5 mkr. För hela perioden beräknas en investeringsvolym på 61,7 mkr. Ett stort projekt som planeras att starta upp under 2016 är ny-/om-/tillbyggnad av förskola. Under 2015 pågår utredning och projektering för att komma fram till den bästa lösningen för framtiden. Projektet väntas pågå under hela planperioden och totalt finns 18,0 mkr avsatta i investeringsbudgeten/-planen. Ett annat område under perioden är den fortsatta upprustningen av gator i tätorten där totalt 5,4 mkr avsätts under 2016-2018. Anslag finns också upptaget för övergången till Göliska IT för driften av kommunens IT-verksamhet och fortsatt satsning på nya system och systemutveckling för fortsatt digitalisering av administrativa rutiner, bland annat ärendehantering. Även medel för att skapa förutsättningar för en ungdomsgård finns med i investeringsplanen för 2017. Varje år budgeteras för investeringar i olika maskiner och utrustning till den tekniska verksamheten. Här finns en plan för utbyte och ersättning av befintlig maskinpark. Ett anslag på 4,0 mkr finns upptaget som ska användas till underhållsåtgärder som är planerade och som enligt definition är underhåll. Här görs således skillnad mellan planerat och akut underhåll.

Varje år i investeringsplanen finns medel avsatta för ej specificerade investeringar som totalt uppgår till 2,8 mkr. Dessa medel kan kommunstyrelsen besluta att disponera och fördela till investeringsprojekt som inte finns i planen eller omfördela till redan befintliga projekt. För varje sådan omfördelning krävs ett separat beslut i kommunstyrelsen.

För större investeringsprojekt avseende om-, till- och nybyggnader samt vissa anläggningar krävs ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen. För 2016 omfattar det kravet anslaget för förskola/skola.

För 2017 och 2018 redovisas investeringsutgifter på 22,4 mkr respektive 22,5 mkr. En investeringsnivå runt 60,0 mkr under perioden har varit målet för arbetet med investeringsbudgeten. För 2017 och 2018 utgör de redovisade investeringarna ett planeringsunderlag för kommande budgetprocesser och omprövas inför varje budgetår. En nivå som kan skattefinansieras är nödvändig under kommande år då investeringstakten legat på en mycket hög nivå de senaste åren, med undantag av 2013. Skattefinansiering av investeringar över tid är också ett område i bedömningen av om kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning i de finansiella målen.

Det bedöms inte finnas något behov av upplåning under perioden för att finansiera de beräknade investeringsutgifterna.

En komplett investeringsbudget för perioden, fördelad på projekt, finns redovisad under avsnittet investeringsbudget respektive kommentarer till investeringsbudget.

1.4.4 Finansiering

Beräkningarna i finansförvaltningen för budget 2016 bygger på en oförändrad kommunal utdebitering med en kommunal skattesats på 21,57 kronor/skattekrona. Invånarantalet i kommunen, 2015-11-01, antas i beräkningarna hamna på 5 628 personer. Vid årsskiftet var invånarantalet 5 630 personer. I förhållande till beräkningsunderlaget när budgetramarna antogs i juni är bedömningen något högre (+10 st) med bakgrund av befolkningsutvecklingen fram till mitten av oktober. Den senaste uppgiften avseende invånarantalet tyder på att antagandet om invånarantalet håller. Befolkningsminskningen har planat ut och verkar stabiliserat sig kring 5 630 invånare. Utvecklingen ligger i linje med den befolkningsprognos som SCB tog fram under 2013 men befolkningsciffran är dock högre än prognosen. För 2014 redovisades en liten minskning med elva invånare, från 5 641 till 5 630 personer. Förändringen 2015 uppgår till +3 personer från årsskiftet till mitten av oktober månad.

I beräkningarna ingår också bedömningar av förändringar i utjämningsystemen där uppdateringen av vissa variabler påverkar intäkterna för kommunen. Beräkningarna, som fortfarande är preliminära, för kostnadsutjämnningen, inkomstutjämnningen och utjämnningen inom området lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) slår snabbt igenom på kommunens totala intäktsnivå och har ett direkt samband med förändringar av invånarantalet då kostnader och intäkter fördelas per invånare.

Finansnettot förbättras något genom minskade kostnader för upplåning för finansiering av investeringsvolymen. Redan till 2016 beräknas en lägre kostnad med cirka 300 tkr jämfört med prognosen för 2015 för finansnettot. Detta medför att förutsättningarna förbättras för att stärka kommunens ekonomiska och finansiella situation. Något mindre av de tillgängliga resurserna går åt till räntekostnader på gjorda investeringar. Detta är en direkt effekt av det mycket låga ränteläget men utvecklingen bör följas noga då situationen snabbt kan förändras.

I finansförvaltningen finns medel avsatta till en finansiell reserv. Reserven uppgår till 0,5 mkr vilket motsvarar ca: 0,2 procent av de samlade skatte- och bidragsintäkterna eller cirka 5 öre per skattekrone i utdebitering. Kommunfullmäktige beslutade redan 2000-11-30, § 59, "...att en reserv för oförutsedda kostnader avsätts i finansförvaltningen i samband med upprättande av årsbudget för kommunen. Reservens storlek bör på sikt uppgå till ett belopp som minst motsvarar 0,50 kronor per skattekrone i utdebitering...". Även i fullmäktiges beslut 2013-11-28, § 80, om finansiella mål för god ekonomisk hushållning framgår att kommunen ska ha en beredskap för minskade intäkter eller ökade kostnader.

Genom att det finns en reserv budgeterad innebär det att det finns en liten marginal i budgeten för att möta kostnadsökningar eller intäktsminskningar i ekonomin 2016. Reserven disponeras av kommunstyrelsen och kan endast användas för att täcka extraordinära och oförutsedda kostnader i verksamheten som inte bedöms kunna finansieras inom tilldelad budgetram.

1.4.5 Framtiden

Trots en måttlig tillväxt i omvärlden hålls den svenska ekonomin uppe av inhemsk efterfrågan och växer ganska starkt. Detta gör att sysselsättningen ökar och att arbetslösheten pressas ner vilket innebär en balans på arbetsmarknaden redan 2016. Skatteunderlagsökningen i riket tunnans dock ut av ett antal nya invånare med lägre arbetskraftsdeltagande.

I bedömningen från SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, görs bedömningen att resultaten i kommuner och landsting kommer att försämrats trots god BNP-tillväxt och en god utveckling av sysselsättning och skatteunderlag. Skatteunderlaget ökar totalt sett men ge-

nom befolkningsökningen, och därmed den demografiska strukturen, försämras resultaten till följd av kraftiga kostnadsökningar. Detta blir särskilt tydligt under 2018-2019. Det har länge varit känt att den demokratiska utvecklingen tillsammans med ökad efterfrågan av välfärd kommer att innebära ökat kostnadstryck. Att det är så starkt så att det behövs en ökning av medelutdebiteringen i Sverige med nästan två kronor för att uppnå ett resultat på *en procent* av skatter och bidrag är delvis nytt.

Intäktssidan blir allt svårare att hantera i budgetprocessen. Vid sidan av de generella statsbidragen finns drygt 80 riktade statsbidrag som tenderar att driva på kostnadsutvecklingen ytterligare genom omfattande administration. Kommunerna behöver istället mer av generella statsbidrag och bättre framförhållning för att kunna prioritera resurserna till områden där de bäst behövs.

Intäktsberäkningarna i budgeten är baserade på senast kända prognoser för skatteunderlag och uppdateringar av generella statsbidrag och utjämningsystem. Genom regelverket för maxtaxor inom olika områden begränsas möjligheten att öka avgiftsfinansieringen. På lite längre sikt kommer också kommunens löpande pensionsutbetalningar att öka kraftigt om ingenting görs åt det stora pensionsåtagandet kommunen har. För 2015 beräknas en kostnad för pensionsutbetalningarna till cirka 5,2 mkr, om cirka 10-12 år beräknas motsvarande kostnader uppgå till närmare 10,2 mkr.

Budgeten för 2016 är svag i jämförelse med 2015 vilket bland annat beror på en sänkt resultatnivå, från 2,25 procent till 2,0 procent, vilket motsvarar ca 760 tkr. Även den budgeterade finansiella reserven har minskat. Trots detta uppfylls god ekonomisk hushållning avseende resultatmålet och med reserven förbättras trots allt den finansiella ställningen. Den höga investeringstakten under de senaste åren innebär dock en påfrestning på ekonomin i form av ökade avskrivningar på anläggningstillgångarna. För 2016 uppgår investeringsvolymen till 16,8 mkr vilket innebär att hela investeringsnivån kan skattefinansieras. Att enstaka år budgetera för höga investeringsutgifter kan vara nödvändigt men innebär också ett krav på lägre nivåer för kommande år. Ambitionen har varit att under perioden 2016-2018 totalt hamna på cirka 60,0 mkr för att därmed klara att egenfinansiera samtliga investeringar under perioden. Med den sjunkande resultatutvecklingen som kan ses under perioden kommer dock inte självfinansieringen att uppnås. Då krävs en ökad resultatnivå eller betydligt lägre investeringstakt, eller en kombination av dessa åtgärder.

Under 2016 krävs fortsatta anpassningar i verksamheten, och/eller intäktsökningar, för att kommunens samlade ekonomi ska hamna på en nivå som motsvarar god ekonomisk hushållning. Med nuvarande planeringsförutsättningar för 2017 och 2018 framgår att när utrymme för löne- och avtalsjusteringar samt kompensation för prisökningar finansierats så kommer resultatnivån att sjunka betydligt för att hamna en bra bit under 1 procent 2018. Detta framgår tydligt i redovisningen av resultatbudgeten för planeringsperioden.

Behovet av att anpassa kostnaderna genom prioriteringar av verksamhet och investeringar blir därför allt viktigare. En stor del av det framtida ekonomiska utrymmet går åt till att finansiera ökade lönekostnader och pensionsutbetalningar. Med nu kända förutsättningar är den ekonomiska situationen ansträngd för kommunen under 2016. Redan under kommande budgetprocesser behöver åtgärder vidtagas för att säkerställa en resultatnivå på minst 2,0 procent. Denna situation ska också kombineras med verksamhetens behov och kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning.

I den ekonomiska planen redovisas visserligen positiva resultat för både 2017 och 2018 men med en betydligt lägre nivå som inte uppfyller god ekonomisk hushållning. En helt avgörande del i kommunens samlade ekonomi är att den löpande verksamheten klarar av sitt uppdrag inom den budget som är beslutad.

1.6 Resultatbudget

RESULTATBUDGET 2016		PLAN 2017-2018	
	2016	2017	2018
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-295 506	-305 968	-314 088
SKATTEINTÄKTER	232 053	240 176	247 793
STATSBIDRAG/UTJÄMNING	71 314	70 182	69 954
FINANSIELLA INTÄKTER	85	85	85
FINANSIELLA KOSTNADER	-1 806	-1 570	-1 455
RÄNTA PÅ PENSIONER, FR O M 1998	-73	-125	-158
RESULTAT FÖRE EXTRA ORDINÄRA POSTER	6 067	2 780	2 131
EXTRA ORDINÄRA INTÄKTER	0	0	0
EXTRA ORDINÄRA KOSTNADER	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	6 067	2 780	2 131

1.7 Finansieringsbudget

FINANSIERINGSBUDGET 2016		PLAN 2017- 2018	
	2016	2017	2018
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
- Årets resultat	6 067	2 780	2 131
- Just. av- och nedskrivningar	14 097	14 468	14 062
- Just. övriga ej likvidpåverkade poster	486	566	626
- Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	20 650	17 814	16 819
- Ökning/minskning, kortfristiga fordringar	0	0	0
- Ökning/minskning, förråd	0	0	0
- Ökning/minskning, kortfristiga skulder	0	0	0
MEDEL FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	20 650	17 814	16 819
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
- Förvärv av materiella anläggningstillg.	-16 800	-22 400	-22 500
- Försäljning av materiella anläggningstillg.	0	0	0
- Förvärv av finansiella anläggningstillg.	0	0	0
- Försäljning av finansiella anläggningstillg.	0	0	0
MEDEL FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-16 800	-22 400	-22 500
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
- Nya lån/låneram	0	0	0
- Amortering av skuld	-4 195	-4 195	-4 195
- Ökning av långfristiga fordringar	0	0	0
- Minskning av långfristiga fordringar	0	0	0
MEDEL FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	-4 195	-4 195	-4 195
ÅRETS KASSAFLÖDE			
- Likvida medel vid årets början	24 779	24 434	15 653
- Likvida medel vid årets slut	24 434	15 653	5 776
Förändring	-345	-8 781	-9 877

1.8 Investeringsbudget

INVESTERINGABUDGET 2016, PLAN 2017- 2018

Projektredovisning / detalj

INVESTERINGSBUDGET 2016						PLAN 2017 - 2018		
MÅL 2016					BUDGET	PLAN	PLAN	PERI-
1	2	3	4	5	2016	2017	2018	ODEN
2016 - 2018								
Allmän verksamhet								
IT investeringar								
	X			X	1 600	1 500	1 500	4 600
Teknisk verksamhet								
Familjecentral, projektering								
	X	X	X		300			300
Säkerhets- /trygghetsåtgärder/brandlarm								
	X			X	600	600	600	1 800
Maskinerfordon/utrustning								
				X	1 500	1 500	1 600	4 600
Lunnevidadet								
						500	2 500	3 000
Lokaler, ungdomsgård								
						4 000	4 000	8 000
VA- och gata								
	X			X	1 800	1 800	1 800	5 400
Förskolekök/förskola/skola								
	X		X	X	6 000	7 000	5 000	18 000
Social verksamhet								
Välfärdsteknologi, social vht								
					200	500	500	1 200
Planerat underhåll/mindre investeringar								
					4 000	4 000	4 000	12 000
Ej specificerade investeringar								
					800	1 000	1 000	2 800
NETTOINVESTERINGAR					16 800	22 400	22 500	61 700

MÅL

- 1 Invånare och kunder ska vara nöjda
- 2 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomförs all verksamhet
- 3 Barn och ungas uppväxtvillkor
- 4 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande
- 5 Attraktiv arbetsgivare

1.9 Kommentarer till investeringsbudget 2016 och investeringsplan/-behov 2017-2018

Investeringsbudgeten för 2016 utgörs av de planerade investeringsprojekt som beräknas genomföras 2016, men beroende på ändrade förutsättningar kan omprioriteringar komma att behöva göras under verksamhetsåret. Den totala investeringsvolymen för 2016 kan också komma att påverkas av ombudgetering av investeringsmedel från 2015 från redan pågående, men ej färdigställda, projekt.

Investeringsnivån för 2016 uppgår till 16,8 mkr och är lägre än 2015 då en stor del av investeringsnivån utgjordes av anslaget för Centralskolans ombyggnad samt exploatering av bostadsområdet Skogsgläntan. Investeringsplanen 2017-2018 är preliminär och ska utgöra underlag för kommande och planerade investeringsåtgärder. I vissa fall behöver även förstudier genomföras och utredningar göras samt kostnadsberäkningar tas fram innan investeringsnivån är känd. Först när resultaten av dessa är framtagna finns en tillräckligt bra grund för den fortsatta planeringen och en säkrare bedömning av investeringsutgiften för respektive projekt.

I kommunens investeringspolicy framgår bland annat att större ny-, till- och ombyggnadsprojekt på fastigheter och anläggningar ska föregås av ett igångsättningsbeslut i kommunstyrelsen innan de påbörjas. Syftet är att få en bättre styrning och kostnadskontroll av större investeringsprojekt. För 2016 omfattas anslaget för förskola/skola av kravet på igångsättningsbeslut.

Totalt finns 61,7 mkr upptaget i investeringsplanen. Nedan redovisas korta kommentarer till de olika investeringsanslagen.

Kommunstyrelsen / Allmän verksamhet

IT investeringar

Anslaget består till stor del av utgifter för upprustning och uppdatering av hårdvara, system och kommunikation i samband med överflyttningen av kommunens IT-drift till Göliska IT. I planen finns också upptaget medel för nya verksamhetssystem som diarie- och ärendehantering, men även en fortsatt systemutveckling av befintliga verksamhetssystem för en mer digital miljö och effektivare arbetsrutiner.

Kommunstyrelsen / Teknisk verksamhet

Familjecentral, projektering

Ett samverkansprojekt pågår mellan kommunen, regionen och Capiro vårdcentral för att skapa förutsättningar för en familjecentral för att bättre utnyttja de resurser som finns att tillgå inom de olika områdena. Utredningen ska komma fram till omfattning och innehåll samt undersöka lämpliga lokaler för samlokalisering av en familjecentral. Först när utredningen är klar och beslut fattas kommer frågan om ytterligare investeringsmedel att prövas i kommande budgetprocesser.

Säkerhets-/ trygghetsåtgärder/ brandlarm

Arbetet med säkerhetsfrågor har pågått sedan 2011 och följer en upprättad åtgärdsplan. Anslaget innehåller olika åtgärder för lås- och skalskydd, installationer av brandlarm samt insatser som ökar tryggheten i samhället som exempelvis belysning och övervakning. I budget och investeringsplanen finns medel avsatta alla år för det fortsatta arbetet.

Maskiner/fordon/utrustning

Ett anslag finns årligen upptaget i investeringsbudgeten för att ersätta gamla maskiner och fordon samt annan utsliten utrustning.

Lunnevibadet

Efter genomförd utredning har olika brister i Lunnevibadet uppmärksammas. Vilka åtgärder som slutligen kommer att genomföras vid badet, och vid vilken tidpunkt, är inte klart. I den aktuella investeringsplanen finns endast åtgärder avseende själva baddelen, med anledning av och miljö- och hälsas krav, upptaget med totalt 3,0 mkr. Beroende på vilka beslut som kommer att fattas kring badets framtid kommer även kommande investeringar i badet att påverkas.

Lokaler ungdomsgård

Investeringsmedel finns upptagna 2017 och 2018 för att iordningställa lokaler för ungdomsgårdsverksamhet. Exakt var och hur dessa medel kommer att disponeras är inte definitivt avgjort då flera olika alternativ diskuteras. Ambitionen är att komma fram till en lösning under 2016 och investeringsmedel finns anslagna från 2017 för att påbörja arbetet. Totalt finns 8,0 mkr budgeterade för ändamålet.

VA- och gator

För renoveringen av vatten- och avloppsnät och gator finns medel budgeterade för alla tre åren i planen. En besiktning av samtliga gator i tätorten är genomförd och ska tillsammans med övriga underlag ligga till grund för kommande investeringar och prioriteringar. Kostnaden för dessa projekt uppgår till totalt 5,4 mkr under perioden 2016-2018.

Förskola/skola

Ett anslag om totalt 18,0 mkr finns med i planen för ny-/ombyggnad av förskolekök/förskola/skola. Redan 2014 fanns medel budgeterade för en förstudie för att klarlägga vilka förutsättningar som ska ligga till grund för den fortsatta investeringen. Arbetet har fortsatt under 2015 för att komma fram till vilka åtgärder som behöver göras med hänsyn till givna förutsättningar. Då omfattningen och inriktningen av förändringen inte är klar eller kostnadsberäkning omfattas anslaget av kravet på ett igångsättningsbeslut innan arbetet kan påbörjas.

Kommunstyrelsen / Social verksamhet

Välfärdsteknologi, social vbt

I planen finns medel anslagna för att investera i ny teknik, främst inom äldreomsorgens område. Planering för hur den nya tekniken kan användas på ett säkert och tillfredsställande sätt startar under 2015 och ska pågå under 2016. Anslaget i budget 2016 kan ses som en markering och att ambitionen finns i verksamheten att använda ny teknik som en kompletterande del i verksamheten.

Planerat underhåll/ mindre investeringar

I investeringsplanen finns ett anslag för planerat underhåll upptaget. Ett nytt regelverk för investering och avskrivning innebär att planerat underhåll ska betraktas som en investering, beaktat riktlinjer för gränsdragning mellan underhåll och driftkostnad. Till vilka planerade underhållsåtgärder och till vilka objekt som anslaget kommer att användas till styrs av den långsiktiga underhållsplanen som finns framtagen inom den tekniska verksamheten.

Ej specificerade investeringar

Varje år i investeringsplanen finns ett anslag för ej specificerade investeringar. Detta anslag disponeras av kommunstyrelsen för omdisponering till investeringsprojekt till nya projekt som inte finns med i planen eller för omdisponering mellan befintliga och pågående projekt. För varje sådan omdisponering eller ianspråktagande krävs ett separat beslut i kommunstyrelsen.

2 Allmän verksamhet

2.1 Vision 2020

Grästorp har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

2.2 Nuläge och framtid

Styrkor och svagheter

Allmänna verksamhetens styrka ligger i att det finns en bra uppföljning, att beslutsvägarna är korta och att medarbetarna och medborgarna är engagerade. En annan styrka är också att det är låg omsättning på chefer inom administrationen och att relationen mellan tjänstemän och de förtroendevalda är god och respektfull. Det finns enighet mellan de politiska partierna i de övergripande frågorna även om vägvalen dit kan skilja sig åt. I kommunen finns ett gott företagsklimat och konstruktionen med Näringslivssamverkan Grästorp (NSG) har blivit en framgångsfaktor. Till fördelarna hör också att vi bara har en centralort och att all kommunal service finns på ett ställe.

I en liten kommun med en slimmad administration är sårbarheten hög och det är svårt att ha specialistkompetens inom alla områden. Inom verksamheten är medelåldern relativt hög men det pågår en förnyring och hittills har det inte varit några problem att rekrytera personal med rätt kompetens. Kommunens något försämrande ekonomiska läge innebär att kravet på utvecklingsarbetet ökat. Vi kan nu konstatera att produktionen av nya bostäder tagit fart och det kommer att påverka kommunens ekonomi i positiv riktning på sikt.

Utvecklingsmöjligheter och hot/hinder

Det finns en potential att utveckla personalen för att klara fler uppgifter och att stimulera ungdomar att satsa på högskoleutbildning vilket är ett framtida krav för att få jobb inom den kommunala administrationen. Vi ska, inte minst mot bakgrunden av att vi beslutat om en avsiktsförklaring för samverkan med övriga fem kommuner i västra Skaraborg, fortsätta den inslagna vägen att samarbeta med andra kommuner för att tillgodose kommunens behov av kompetens.

En ännu inte utnyttjad möjlighet är att satsa på landsbygden och ta vara på det intresse som finns för att leva nära naturen. Då gäller det att skapa ett attraktivt boende på landsbygden som lever upp till nutidens krav med bredband och övrig infrastruktur på plats.

Kommunen kommer att få svårt att rekrytera kompetent personal om inte Grästorpsungdomarna vidareutbildar sig. En fortsatt utflyttning som leder till minskade skatteintäkter är det största hotet inför framtiden. Samhällsutvecklingen verkar leda till snabbare växlingar mellan hög- och lågkonjunktur som innebär sämre förutsättningar för planering. Kommunens höga investeringstakt är också ett hot om det inte leder till ökad befolkning.

Förbättringsområden

Det område som allmän verksamhet ska satsa på är att förbättra profileringen av varumärket Grästorp. För att skapa förutsättningar för en framgångsrik marknadsföring krävs att alla som finns och verkar i kommunen kan enas om en grund som ska vara utmärkande för vad Grästorp ska stå för. Vår varumärkesplattform ligger till grund för detta och i 2016 års budget finns även fortsättningsvis ett ökat anslag för marknadsföring. Ett annat prioriterat område är landsbygdsutveckling och att slutföra arbetet med en ny översiktsplan.

I kommunstyrelsens analys av medborgarundersökningen identifierades nyproduktion av

bostäder som den viktigaste frågan för att skapa en positiv befolkningsutveckling. Målet är att det ska byggas minst 20 nya boenden per år den kommande mandatperioden.

2.3 Prioriterade mål

2.3.1 Kund/medborgare

2.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Beskrivning

Den allmänna verksamhetens kunder är medborgare och andra som besöker medborgarkontoret, ringer till kommunen eller besöker kommunens hemsida eller facebook-sida. Dessutom har verksamheten interna kunder i alla de kommunövergripande processer som verksamheten ansvarar för.

Verksamheten ska alltid ha hög tillgänglighet och ett professionellt förhållningssätt till såväl externa som interna kunder. Det ska tydligt framgå vilken service som kunden kan förvänta sig.

Den värdegrund som formulerades under förra mandatperioden, som gått under begreppet "Värdskap med hjärta och kunskap", ska fortsätta att vara en ledstjärna för verksamhetens utveckling. Allmän verksamhet har också ett övergripande ansvar för att det bedrivs i alla verksamheter och att även andra organisationer i kommunen inspireras till att göra hela Grästorp till en värdskapskommun.

En programförklaring till vad vi menar med ett gott värdskap ska formuleras under medverkan av alla anställda och förtroendevalda.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjda kunder - Chefer (skala 1-4)	3,7	3,7
Antal använda e-tjänster per tertiäl	56	50
Nöjda förtroendevalda (skala 1-4)		3,5
Hemsida relativt rikssnitt (Kommunens Kvalitet i Korhet)	84%	
Tjänstemäns attityder till företagande (företagsrankning)	4	50
Andel nöjda medborgare/intressenter med kommunens skriftliga kommunikation (enkät)		80%

3,6) Måtten är nya och därför finns det inget utfall.

4) Målsättningen att vara bättre än rikssnittet.

2.3.2 Verksamhet

2.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Allmän verksamhet har ett övergripande ansvar för Folkhälsoråd och satsningen "Hälsa Grästorp".

2.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Arbetsmarknadsenheten ingår i Allmän verksamhet och kommer att fortsätta sin satsning för att ge unga arbetslösa en väg till utbildning eller arbete. Detta arbete ska utvecklas i samverkan med Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet.

Ungdomars inflytande ska öka i kommunen genom en nysatsning på att skapa ett aktivt

ungdomsråd i nära samverkan med Bildningsverksamhetens ungdomsverksamhet.

2.3.2.3 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

En förstudie har genomförts för att utveckla och koppla ihop Resecentrum och Kulturhuset på ett bättre sätt och samtidigt skapa förutsättningar för en populär samlingsplats. Om kommunstyrelsen avsätter pengar för att genomföra hela eller delar av förslaget innebär det att ett planarbete behöver genomföras.

I och med att det verkar som om den tunga trafiken kommer att ledas bort från Södergatan, som i så fall blir en stadsgata, öppnas nya möjligheter för stadsplaneringen. Planeringsarbetet måste starta så fort som möjligt för att komma med i budgetprocessen.

Översiktsplanen beräknas vara klar våren 2016, därefter behöver nya detaljplaner tas fram för att skapa förutsättningar för ett rikt och differentierat bostadsbestånd.

Till en attraktiv kommun hör ett blomstrande näringsliv. Vi ska fortsätta att vara en aktiv och drivande part i Näringslivssamverkan Grästorps (NSG) med fokus på företagsutveckling, etableringsservice och besöksnäringen.

Ett gemensamt arbete har startats för alla intressenter på Hunneberg och Grästorps kommun kommer att aktivt medverka i arbetet för att göra Hunneberg till en exportmogen destination.

Mått	Utfall	Målvärde
Antal nyproducerade boenden under året	6	20
Antal hushåll i kommunen	2 635	2 645

1) Utfallet är för tertial 1 och 2 2015.

2.3.2.3.1 Förbättra profileringen av Grästorps

Beskrivning

För att skapa förutsättningar för en framgångsrik marknadsföring krävs att alla som finns och verkar i kommunen kan enas om en grund som ska vara utmärkande för vad Grästorps ska stå för. En varumärkesplattform finns på plats och ligger till grund för marknadsföringen. I förslaget till översiktsplan står det lantliga boendet i tätorten, i byarna och på landsbygden i centrum.

Mått	Utfall	Målvärde
Antal publiceringar (lokalmedia)	960	1 500
Antal rikspubliceringar	906	1 500

1,2) Målvärdet baseras på årsbasis och utfallet redovisar resultatet för tertial 1 och 2.

2.3.3 Personal

2.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

En huvuduppgift för allmän verksamhet är att utifrån kommunfullmäktiges mål utveckla personalpolitiken i hela kommunen. De viktigaste delarna i en sådan rör kompetensförsörjning, lönebildning, kompetensutveckling/karriärmöjligheter, jämställdhet och mångfald. Det personalpolitiska arbetet utgår från kommunfullmäktiges övergripande mål att Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera och behålla den kompetens som verksamheterna kräver.

Det av fullmäktige beslutade inriktningsdokumentet för innevarande mandatperiod anger

riktningen för att vara en attraktiv arbetsgivare. Under 2016 ska allmän verksamhet fokusera på att arbeta klart det personalstrategiska programmet och att arbeta vidare med frågan om önskad sysselsättningsgrad.

Under 2016 kommer ett nytt HR-system att införas vilket medför att all personal ska utbildas i ett nytt schema- och rapporteringssystem, Medvind. Avsikten med det nya HR-systemet är att underlätta inrapportering för medarbetarna och att HR-processerna ska bli mer effektiva.

Arbetet med värdskap kommer att fortsätta genom att involvera medarbetarna och ska kopplas till ett ledarskap som uppmuntrar värdskap i en lärande och innovativ organisation. Under nästa år ska verksamheten ihop med resten av kommunen ta fram planer och strategier för det.

Samverkan med högskolan behöver utvecklas. Inom många verksamheter fungerar samverkan väl men den kan vidareutvecklas för att vara en väg att arbeta med kompetensförsörjning.

Samverkan med kommunerna i västra Skaraborg är en mycket positiv utveckling och nya områden att samverka kring kommer att diskuteras. Förhoppningsvis kan några av kommunerna starta en gemensam utbildning för nya chefer i våra organisationer. Samverkan med de fem kommunerna i västra Skaraborg möjliggör att Grästorp kan arbeta med karriärutveckling på ett helt annat sätt än tidigare. Programmet för framtida ledare, som avslutas under våren 2016, är ett mycket bra exempel på det.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjd medarbetarindex (NMI)	80	80

1) Utfallet är från 2013

2.3.4 Ekonomi

2.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

En modell för hur man bedömer och tydligt redovisar för medborgarna vad de fått för sina skattepengar och måluppfyllelse utifrån begreppet "god ekonomisk hushållning" ska formuleras.

Effektiviseringen av verksamheten ska ske genom utveckling, innovationstänk och ny teknik. Vad gäller ny teknik står ett nytt ärendehanteringssystem högst på dagordningen.

Allmän verksamhet ska också ha ett kommunövergripande ansvar för att utvecklingsarbete och innovationer uppmärksammas.

Ett annat viktigt medel för ökad effektivitet är samverkan med sex kommuner i Västra Skaraborg.

Mått	Utfall	Målvärde
Samma/ökad kvalitet utifrån tillgängliga resurser	1 000	

1) Det här måttet kommer att utvecklas senare

2.3.4.2 Hålla budget

Mått	Utfall	Målvärde
Budgetavvikelse	Ja	

2.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi lovar att frågor via mail från medborgare besvaras inom 2 arbetsdagar
Vi lovar att synpunkter eller klagomål ska besvaras inom två veckor (Avvikelse synpunktshantering)
Vi lovar att startsidan på hemsidan ska uppdateras varje vecka

2.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2016	BUDGET 2015	BOKSLUT 2014
INTÄKTER:	13 128	10 282	11 935
KOSTNADER:	50 694	46 261	44 764
NETTO:	37 566	35 979	32 829

Budgeten har utökats med 1 600 tkr för en IT-satsning i och med inträdet i GöliskaIT. Uppräkning löne- och prisökningar uppgår till 891 tkr. Därefter ett sparbetning på - 540 tkr och en överflyttning av verksamhet - 316 tkr.

3 Teknisk verksamhet

3.1 Vision 2020

Grästorp har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

3.2 Nuläge och framtid

Styrkor

Tekniska verksamhetens främsta styrkor är korta beslutsvägar och den nära kontakten med allmänheten som innebär att många åtgärder kan utföras snabbt och enkelt. Grästorp har en centralort med ett koncentrerat anläggningsbestånd. Personalen är engagerad och har bred kunskap om verksamheten och våra anläggningar. Ledningsgruppen är stabil och jobbar aktivt med ekonomin vilket medför att verksamheten kan hålla budget.

Svagheter

Det ekonomiska underlaget är bättre nu men fortfarande är det begränsat utrymme för att minska sårbarheten samt öka kapaciteten. Verksamheten måste avstå från att utföra vissa aktiviteter på enhetsnivå på grund av tids- och resursbrist och det gäller framför allt på personalsidan. Vi kan inte gå för hårt åt personalstyrkan över för lång tid eftersom det inte är långsiktigt hållbart.

Utvecklingsmöjligheter

Att fortsätta ta vara på våra medarbetares kompetens och engagemang. I detta arbete har cheferna en viktig funktion.

För att uppnå en hållbar ytterligare förbättrad ekonomi kan exempelvis följande beaktas:

- Energibesparande åtgärder.
- En högre prioritet på att välja ”rätt” saker att jobba med samt att utföra dessa på ”rätt” sätt.
- Arbeta med att öka avtalstroheten vid inköp inom alla enheter.

Grästorps kommuns prioritering av underhållet via investeringsbudget innebär en positiv utveckling. Trots detta måste vi ha en fortsatt prioritering inom området för att nå en acceptabel nivå.

Hot och hinder

- Kommunen har ingen vattentäkt inom kommunens gränser vilket medför långa vattenledningar och hot mot vattenförsörjningen vid haverier.
- Eftersatt underhåll med gamla ledningar, läckande tak med mera.
- De alltmer skärpta lagkraven kräver mer personella resurser inom exempelvis VA-verksamheten (vatten och avlopp).

Förbättringsområden

Tekniska verksamhetens uppdrag är att åstadkomma högsta möjliga kvalitet utifrån ekonomiska och personella resurser. Tekniska verksamheten kommer att kunna behålla nuvarande nivå inom alla verksamheter. Detta innebär i stora drag att kostenheten kommer att kunna laga mat från grunden, erbjuda alternativa rätter till barn och unga och ekologiska inköp av livsmedel med mera. Enheten Gata, park, VA kommer att kunna ansvara för en god skötsel såsom gräsklippning, snöröjning, lagningar av vägar och gator, vattenläckor i ledningssystem med mera. Fastighetsenheten sköter objekten utifrån målsättningen att be-

hålla nuvarande fastighetsskick. Den förädling som utförs inom verksamheten sker utifrån tilldelade investeringsmedel.

3.3 Prioriterade mål

3.3.1 Kund/medborgare

3.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Beskrivning

Verksamheten kommer att fortsätta hålla arbetet med värdskapet högt på prioriteringslistan eftersom vi ser goda effekter i alla områden av detta jobb.

Verksamheten arbetar med att öka tillgängligheten för de interna kunderna. En åtgärd utifrån detta är att systemet för felanmälan har förenklats från ett databassystem till ett mejlbaserat system. Detta har underlättat hanteringen avsevärt och en fortsatt utveckling pågår även framöver.

Mått	Utfall	Målvärde
Medborgarnas betyg på renhållning relativt rikssnittet (skala 1-100)	67	
Medborgarnas betyg på vatten och avlopp relativt rikssnittet (skala 1-100)	79	
Webbinformation till medborgare relativt rikssnittet	84%	

Målsättningen är att ligga över rikssnittet inom samtliga områden, måttens utfall är från 2013.

3.3.2 Verksamhet

3.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Verksamheten arbetar med att öka utbudet av hälsoaktiviteter för medborgarna och medarbetare. Vi tror att ett ökat engagemang i invånarnas hälsa leder till ett rikare liv.

Verksamheten ska genomgå och skapa hälsoprofiler på all personal under 2016 samt att via uppföljningar därefter skapa ett långsiktigt och hållbart hälsoarbete.

Personalen ska erbjudas ett varierande utbud av friskvårdsaktiviteter så att alla kan hitta "sin" aktivitet.

3.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

3.3.2.2.1 Förbättra barns och ungas fysiska uppväxtmiljö

Beskrivning

Verksamhetens fortsatta utveckling av Centralskolan, både vad det gäller inom- och utomhusmiljö efter projektets färdigställande, är en prioriterad aktivitet för att kunna planera långsiktigt. Detta är också något som överensstämmer mycket väl med målet att förbättra uppväxtmiljön för barn och unga i Grästorps kommun. Verksamhetens deltagande i projektet förskola/skola, där vi ska bygga om och till våra förskolor och Lunneviskolan, till väl anpassade lokaler för bildningsverksamhetens omsorg och undervisning.

Verksamheten fortsätter arbeta för att öka kvaliteten på skolmåltiderna och hela måltidssituationen. Varje dag erbjuds numera minst tre alternativa maträtter varav minst en är vege-

tarisk. Valmöjlighet är viktigt då det bidrar till att fler elever hittar en maträtt som de tycker om och äter sig mätta på. Att fler elever äter sig mätta på en näringsriktig skollunch har flera positiva synergieffekter i form av exempelvis bättre skolresultat. Verksamheten arbetar vidare med att kunna erbjuda alla elever valbarhet på flera alternativa rätter i skolmatsalen. Målsättningen är att detta kommer bidra till att fler elever äter näringsriktiga måltider varje dag i skolan vilket är en viktig förutsättning för goda skolresultat.

Verksamheten fortsätter arbetet med att säkerhetsbesiktiga våra lekplatser samt att utveckla dessa efter prioriteringsordning och tilldelade investeringsmedel.

Ett system för systematiskt brandskyddsarbete (SBA) med brandskyddskontrollanter ska utvecklas så att alla verksamheter och fastigheter är uppdaterade 2016.

Mått	Utfall	Målvärde
Matlagning från grunden	80%	80%

3.3.2.3 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

Verksamhetens arbete med att successivt färdigställa exploateringsområdena Skogsglantan och Brännebacka fortsätter utifrån den omfattning som nya hus på dessa områden kommer att byggas.

Verksamheten ska också se över omfattningen av kostnader och resurser för en fortsättning med exploateringen av Brännebackaområdet så att det möjliggör fler tomter.

Verksamheten kommer att vara delaktig i arbetet med projekt familjecentral vilket överensstämmer väl med strategi/inriktningsdokumentet samt kommunens ställda mål.

Verksamheten kommer att vara delaktig för att svara upp mot våra åtagande vad det gäller flyktingmottagande.

3.3.2.3.1 Förbättra utemiljön i kommunen

Beskrivning

Tekniska verksamheten kommer att fortsätta arbetet med att förbättra utemiljön ytterligare för våra medborgare och besökare. Detta görs bland annat genom fortsatt arbete med att rensa upp sly/gallra ur våra fina skogspartier i samhället. Verksamheten ska också fortsättningsvis vara noggrann med att behålla den nivå vi har i dagsläget, en nivå som uppskattas av våra medborgare, både vad det gäller gräsklippning, grästrimning och snöröjning med mera.

Mått	Utfall	Målvärde
Medborgarnas betyg på gator och vägar relativt riksnittet (skala 1-100)	50	
Medborgarnas betyg på gång och cykelvägar relativt riksnittet (skala 1-100)	53	
Medborgarnas betyg på kommunens miljöarbete relativt riksnittet (skala 1-100)	62	

Målsättningen är att ligga över riksnittet inom samtliga områden, måttens utfall är från 2013.

3.3.2.3.2 Skapa bättre förutsättningar för kommunalt vatten och avlopp på landsbygden

Beskrivning

Landsbygdens utveckling gällande kommunalt vatten och avlopp är ett område som vi fortsätter att jobba intensivt med, genom att kartlägga och säkerställa kapacitet med mera på avloppsnät och reningsverk. Fortsatta kontakter ska hållas med föreningar som är intresserade av att koppla in sig på det kommunala vatten- och avloppsnätet. Målsättningen är att vi ska kunna ta emot fler abonnenter under året. Planerade åtgärder för att möjliggöra detta är bland annat att färdigställa de åtgärder som redan är uppstartade, samt att starta nya åtgärder för att minska det ovidkommande vattnet som reducerar kapaciteten på reningsverket.

Mått	Utfall	Målvärde
Antal nya VA-abbonenter utanför verksamhetsområde (per år)	80	50

3.3.3 Personal

3.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

För att vara en attraktiv arbetsgivare så är det viktigt att kunna erbjuda attraktiva tjänster med hög sysselsättningsgrad där en liten grad av tjänsterna är köpta. Ett sätt att åstadkomma detta är att samarbeta med andra kommuner.

Verksamheten kommer att ta fram kompetensutvecklingsplaner inom enheterna så att det blir möjligt med en långsiktig planering när det gäller kompetens och behov inom verksamheten.

På grund av den relativt höga medelåldern så kommer det att behövas nyrekryteringar under 2016. Detta innebär att rekryteringsprocessen ska ses över. Det sker med noggrannhet för att säkerställa att vi får bra medarbetare med rätt kompetens som kan vara med och skapa morgondagens verksamhet.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjd medarbetarindex (NMI)	80	80

1) Utfallet är från 2013.

3.3.4 Ekonomi

3.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Beskrivning

Ett prioriterat område inom verksamheten är att under 2016 göra en översyn gällande inköp och avtalstrohet för att ha så kostnadseffektiva inköp som möjligt.

Mått	Utfall	Målvärde
Andel inköpta ekologiska livsmedel	24%	26%
Kommunens byggnaders normalårskorrigerade energiförbrukning (kwh/kvm, år)	199	171
Årets energisparåtgärder (kwh/år)	130 000	213 000
Minskat matsvinn		

1) Målsättningen i miljöpolicyen är att andelen inköpta ekologiska livsmedel ska vara 30% 2020, ett första delmål är att nå 26% 2016.

2,3) Målvärdet för energisparåtgärder är baserat på målvärdet i miljöpolicyen. Om utfallet för 2015 blir lägre än 144 MWh så måste målvärdet för 2016 ökas.

4) Målsättningen är att minska matsvinnet med 50% fram till 2020, enligt miljöpolicy.

3.3.4.2 Hålla budget

Mått	Utfall	Målvärde
Budgetavvikelse	Nej	

3.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Snöröjningsarbete ska påbörjas vid snödjup som överstiger 6 centimeter där kommunalt ansvar gäller
Gräsklippning ska ske när grässets längd överstiger 7 centimeter
Efter larm och jour-/beredskapstid ska insats vara påbörjad inom 30 minuter
Säkerhetsbesiktningar av lekplatser ska utföras i egen regi vid minst två tillfällen per år
Alla matgäster ska kunna äta sig mätta på en näringsriktig måltid
Obligatorisk ventilationskontroll (OVK) genomförs på alla kommunens fastigheter

3.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2016	BUDGET 2015	BOKSLUT 2014
INTÄKTER:	54 934	55 320	54 759
KOSTNADER:	82 832	84 859	87 146
NETTO:	27 898	29 539	32 387

Rambudgeten för 2015 var 29 539 tkr, Justering för löne- och materialkostnader till budget 2016 är 997 tkr samt en besparing på 1,5 % vilket innebar 443 tkr. Budgetramen blir således 30 093 tkr till 2016.

Sammanfattningsvis ligger budget i balans med samma förutsättningar och nivå som inför 2015 förutom att upphandlingen av kött och chark har inneburit ökade kostnader med ca 200 tkr kommande 4 år (avtalets längd), vilket kan komma medföra vissa konsekvenser.

4 Bildningsverksamheten

4.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

4.2 Nuläge och framtid

Det finns en bred enighet och en politisk vilja att utveckla bildningsverksamheten till en modern verksamhet med framtiden i sikte. Det gäller både skola, fritid och kultur.

Skolan ligger geografiskt väl samlad och medger därför en del samordningsvinster som andra kommuner saknar, till exempel när det gäller personal, lokaler och andra kringfunktioner. Bildningsverksamheten jobbar med två visioner, dels "Värdskap med hjärta och kunskap" och dels med VISION 2020. Den första visionen handlar om att jobba vidare med värdskap och utvecklandet av den lärande och innovativa organisationen. Den andra visionen handlar om att skapa en modern skola i framtiden, som innehåller de nya läroplanerna, entreprenöriellt lärande och ny teknik.

Lokalerna i förskolan och skolan har en tid varit överlag slitna och inte motsvarat det behov som funnits i verksamheten. Förskolan Ambjörnsgården har byggts om och nu även Centralskolan. Fortfarande finns ett stort behov av renovering/ombyggnation i flera av de andra byggnaderna. Under 2016 beräknas byggnationen/renoveringen av en ny/gammal förskola påbörjas.

Verksamhetens ambition är att ligga i topp när det gäller det genomsnittliga meritvärdet och behörighet till gymnasiet. Grästorp ligger runt rikssnittet i Sverige och vi siktar på att över tid ligga över. Flera mätningar visar att Grästorps kommun är inne i en positiv trend med förbättrade resultat.

Fritidsområdet är en av Grästorps kommuns starkaste ledstjärnor med sitt rika utbud, de många idrottsarenorna och det aktiva föreningslivet. Projekteringen för att bygga ett ungdomshus är påbörjad – något som kommer att ge ungdomarna i Grästorp möjligheten till ytterligare fritidsverksamhet.

Kulturhuset innehåller bibliotek, lärcentra, café samt en större sal för olika sorters kulturutbud. Kulturlivet i Grästorp har fått sig en skjuts framåt genom de nya förutsättningarna.

Under 2015 startades Introduktionsprogrammet med språkintrouktion. Programmet kommer att utvecklas ytterligare under 2016. Diskussion om förberedelseklass i grundskolan och att anställa ytterligare SVA-lärare (svenska som andraspråk) har påbörjats. Allt för att kunna möta våra nyanlända på bästa sätt och skapa strukturer och rutiner som följer lagtexten.

Under 2016 kommer Komvux och SFI-verksamheten att övertas av Lidköping. Detta kommer förmodligen att innebära en kvalitetshöjning då eleverna fått tillgång till ett bredare utbud av utbildningar.

Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett högt prioriterat mål under 2016. Allt för att behålla, utveckla och rekrytera personal. Det är en utmaning att hitta kvalificerade medarbetare men väldigt viktigt för att vi ska kunna hålla en god kvalitet i verksamheterna. En plan kommer att jobbas fram under 2016.

Under 2016 kommer vi aktivt att utöka vårt samarbete med Skaraborg för att jobba med likvärdighet i ett större perspektiv. Vi kommer att jobba med maldokument Skaraborg tillsammans med Skaraborgs övriga 14 kommuner som syftar till att skapa bättre utbildning

och bättre möjligheter att utbilda rätt kompetenser till arbetsmarknaden.

Förbättringsområden

- Jobba vidare med styrkebaserade och systemiska metoder för att öka måluppfyllelsen.
- Utveckla den lärande och innovativa organisationen.
- Jobba vidare strategiskt med att vara en attraktiv arbetsgivare.

4.3 Prioriterade mål

4.3.1 Kund/medborgare

4.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjda vårdnadshavare (enkät)	83%	85%

4.3.1.1.1 Kunder, medborgare och besökare möts av kulturella, idrottsliga och kreativa aktiviteter samt en aktiv turismverksamhet

Beskrivning

Grästorps har en stor flora av idrottsföreningar på alla nivåer. Kommunen har som ambition att även i fortsättningen stödja det arbete som de ideella föreningarna genomför varje dag. Det pågår även ett samarbete med SISU (idrottsföreningarnas egna studieförbund) för att stärka föreningarna ytterligare. Fritidsverksamheten i skolan ska arbeta än mer för att knyta föreningar till sin verksamhet.

Kultur ses som en del av alla verksamheter. Kulturaktiviteterna har genom Kulturhuset stärkts och fått bättre förutsättningar för ett mer aktivt kulturutbud. Olika kulturföreningar är med och planerar och utför aktiviteterna under verksamhetsåret. Kulturgruppens arbete skapar goda förutsättningar för samarbete mellan kulturenheten och förskolan/skolan.

Skolan kommer att arbeta med estetiska läroprocesser i sin ordinarie undervisning och musik ska vara ett särskilt fokusområde under läsåret 2015-2016.

Biblioteket är aktivt, både i och utanför verksamheten, för att nå fler medborgare och för att verka läsförfrämjande för alla.

Turism/besöksnäringen lever och utvecklas i enlighet med Grästorps kommuns besöksnärringsstrategi och aktivitetsplan. Kommunen har ett aktivt samarbete med turistföretagen och med Grästorps näringslivssamverkan (NSG).

Ungdomsverksamheten är en öppen verksamhet där alla ungdomar är välkomna. Verksamheten fokuserar på ungdomar i åldern 13-17 år och erbjuder en meningsfull fritid där de får inflytande och kan påverka.

Bildningsverksamheten genomsyras av demokratiska värderingar och ska verka för demokrati och ett öppet samhälle. Under 2016 kommer verksamheten att göra insatser för att svara upp mot våra åtaganden för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Ett gemensamhetsdokument kommer att arbetas fram för att klargöra spelregler/värderingar för våra barn och unga i förskola, på föreningar eller i skolan. Detta arbete

kommer bildningsverksamheten att göra tillsammans med skola och föreningar.

Mått	Utfall	Målvärde
Antal besökare på onsdagar i kulturhuset per år	1 495	1 550
Andel föreningar som är nöjda med samarbetet med kommunen		

2) Måttet är nytt för 2016.

4.3.2 Verksamhet

4.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Det är viktigt att jobba med ett hälsoperspektiv både vad gäller personal samt barn och elever. Under 2016 kommer vi att starta ett förebyggande hälsoprojekt i samverkan mellan skola, Team Agera och folkhälsoplaneraren för att förebygga ohälsa. Ett projekt kring att utbilda personalen i mindfulness planeras också, både för att stärka personalen, men även för att ge pedagogerna verktyg att arbeta med för att skapa mer mindfulness i verksamheten. Vi kommer också att arbeta med värdskap för att utveckla metoder och förhållningssätt för att fördjupa detta ytterligare. Vi ser detta som ett förebyggande hälsoarbete.

4.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

4.3.2.2.1 Barn och elever möts av en utmanande pedagogisk miljö med trygghet och lust att lära

Beskrivning

De pedagogiska miljöerna inom förskola och skola kartläggs och ett förslag är framtaget för vissa byggnationer. Idag är flera lokaler byggda för ett förlegat pedagogiskt arbetssätt och många kommuner arbetar för att anpassa byggnaderna till att motsvara dagens och framtidens krav, där barn/elever kan känna trygghet och lust att lära. Under 2016 kommer fokus att ligga på att se över förskoleverksamheten i kommunen samt att renovera, bygga ut eller bygga nytt. Allt för att kunna möta framtiden.

IKT (Informations- och kommunikationsteknologi) är ytterligare ett viktigt inslag och pedagogiskt hjälpmedel för barnen/eleverna. Interaktiva tavlor, 1-1 datorer, projektorer, lärplattform, kameror och mycket annat ska vara en del av barnens och elevernas vardag. Elevernas lärande i de digitala miljöerna genomsyras av Multimodalt lärande, digital läsning, programmering och nätetik.

Mått	Utfall	Målvärde
Bedömning av måluppfyllelse på fritidshem och fritidsklubb (bedömning)		
Bedömning av måluppfyllelse på förskolorna (bedömning)	Ja	
Elevens syn på skolan och undervisningen i åk5 (KKiK)	91%	90%
Elevens syn på skolan och undervisningen i åk8 (KKiK)	71%	85%

3,4) Utfallen är från våren 2014.

4.3.2.2 *Alla elever når målen i samtliga ämnen och stimuleras till toppresultat*

Beskrivning

VISION – Värdskap med kunskap och hjärta

- Systemiska och styrkebaserade metoder genomsyrar arbetet
- Kollegialt lärande
- Den innovativa och lärande organisationen
- Det specialpedagogiska förhållningssättet

VISION 2020 – En modern skola i framtiden

Lust att lära i en lärande kultur

- Entreprenöriellt lärande ska genomsyra arbetet
- Samverkan skola/arbetsliv
- Digitala lärandemiljöer
- Våga vara normbrytande
- Skapa flexibilitet i strukturen
- Kunskapsfokus - måluppfyllelse
- Skapa världsmedborgare

Den tidiga inläringen av de grundläggande baskunskaperna – tala, läsa, skriva och räkna är av högsta prioritet eftersom de utgör grunden för all vidare kunskapsinläring. Vi arbetar med att utveckla verksamheten genom "se det goda och låt det växa" samt en "lust att lära i en lärande kultur". Där ska varje barn, elev och personal få möjlighet att utvecklas och lära sig av varandra. Verksamheterna ska ha sin grund i aktuell forskning och beprövad erfarenhet.

Mått	Utfall	Målvärde
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	91,9%	100%
Meritvärde	219	225
Resultat nationella prov åk3, svenska	86,2	100
Resultat nationella prov åk3, matematik	85	100
Resultat nationella prov åk 6	100	100

4.3.3 Personal

4.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Att ha skicklig och kompetent personal är en förutsättning för att kunna skapa en kvalitativ verksamhet inom bildningsverksamhetens samtliga områden. Vi kommer att ta fram en strategi för att behålla, utveckla och rekrytera personal, en del kommer att göras på bildning vilken sedan kommer att länkas samman med kommunens övergripande plan. Planen kommer gå hand i hand med att utveckla den lärande och innovativa organisationen där vi lär av och med varandra. Vi kommer också att arbeta vidare med att fördjupa värdskapet i organisationen vilket vi tror kommer att stärka trivsel och arbetsmiljö. Detta i sin tur kommer att göra oss till en mer attraktiv arbetsgivare.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjd medarbetarindex (NMI)	69	70

Utfallet är från 2013.

4.3.4 Ekonomi

4.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

4.3.4.2 Hålla budget

Mått	Utfall	Målvärde
Budgetavvikelse	Nej	

4.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Minst två gånger per termin får vårdnadshavare information om sitt barns utveckling (föräldraenkät)
Garanterad förskoleplats inom fjorton dagar
Skola, förskola och fritids präglas av trygga miljöer där kränkningar och mobbning aktivt motverkas
Skola, förskola och fritids präglas av trygga miljöer där kränkningar och mobbning aktivt motverkas (Andel likabehandlingsärenden där elever och föräldrar känner att de fått hjälp med situationen)
Kulturhuset skapar förutsättningar för kreativt lärande och kulturella möten (Bedömning)
Näringsriktiga skolmältider

4.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2016	BUDGET 2015	BOKSLUT 2014
INTÄKTER:	11 245	10 195	11 636
KOSTNADER:	130 979	128 937	121 938
NETTO:	119 734	118 742	110 302

5 Social verksamhet

5.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

5.2 Nuläge och framtid

Styrkor

Social verksamhet har under flera år haft en god stabilitet på chefsidan vilket bidrar till trygghet och kontinuitet i alla led i verksamheten. Även i verksamheten är det stabilitet, kommunen bedöms vara attraktiv som arbetsgivare då vi ofta har många sökande till lediga tjänster. Trots en hårdnande konjunktur gällande rekrytering av personal har vi hittills kunna rekrytera medarbetare med efterfrågad kompetens. Det finns ett engagemang och flexibilitet hos personalen. Samverkan mellan politiker och tjänstemän är god. Beslutsvägarna är korta både i och utanför verksamheten/kommunen.

Verksamheten arbetar idag med nyckeltal, kvalitetsmätningar, e-hälsa och ny teknik och har bra kontroll över de ekonomiska förhållandena genom regelbundna budgetuppföljningar. Öppna jämförelser och egna mätningar visar att verksamheten genomgående har nöjda kunder. Rättsäkerheten är god då i stort sett alla beslut som prövas i högre instans håller.

Team Ageras arbete visar goda resultat som bekräftar att kommunen inom det förebyggande området för barn och unga ligger i framkant. Det förebyggande arbetet som startat 2015 genom volontär-, aktivitets- och anhörigsamordnaren har lagt grunden för ett hälsofrämjande arbete.

Genom samverkan med Riksbyggen/Trygga hem kan vi erbjuda moderna lokaler för verksamhetens olika delar och erbjuda nya trygghetsboende för äldre.

Svagheter

Social verksamhet gör få uppföljningar av verksamhetens olika områden och tar inte vara på resultatet av de kvalitetsmätningar som görs. Tid för reflektion prioriteras inte. Verksamheten är ständigt utsatt för nya krav och behov vilket medför att vi har svårt att prioritera. Cheferna ägnar mycket tid åt administrativa arbetsuppgifter istället för det nära ledarskapet.

Resurser för kompetensutveckling för baspersonal är begränsade vilket gör det svårt att utveckla verksamheten och implementera nya arbetssätt utifrån de behov och krav som omvärlden ställer. Teamsamverkan inom och mellan arbetsgrupper är komplext och kostsamt att genomföra i verksamheter som bedrivs dygnet runt. Nya uppdrag för verksamheten (integration och e-hälsa) har hittills inte inneburit ökade resurser i samma omfattning. Verksamhetens personal jobbar mer som generalister (verkar på flera olika områden med begränsad kunskap) och saknar specialistfunktioner.

Samverkan och prioritering internt med övriga verksamheter fungerar inte tillfredsställande. En uttalad IT-strategi i kommunen saknas vilket påverkar social verksamhets arbete inom e-hälsoområdet.

Inom verksamhetens alla områden är det svårt att hitta former för brukarmedverkan.

Möjligheter

Genom samverkan med närliggande kommuner kan social verksamhet få stöd för att klara nya arbetsuppgifter, krav och behov av kompetensutveckling/kompetensförsörjning. Samverkan och prioritering internt med övriga verksamheter kan utvecklas för att undvika

”dubbeljobb”, felaktiga uppgifter och därmed tydliggöra roller/ansvar. Detta skulle kunna bidra till att vi drar nytta av varandras kunskap i avsaknad av specialistfunktioner.

Genom att arbeta mer med evidensbaserad praktik kan vi öka brukarmedverkan och förbättra kvaliteten i verksamheten. Det innebär att medvetet och systematiskt nyttja den bästa tillgängliga kunskapen, att använda den professionella expertisen och att lyssna på hur berörda personer har det och vilka önskemål som finns. Anhörigsamverkan är ett område som kan utvecklas ytterligare. Det går att arbeta mer med uppföljningar och analyser av olika kvalitetsmätningar. Resultaten av detta skulle kunna vara en viktig ”kugge” för att utveckla verksamheten. Sammanfattningsvis bidrar detta till en innovativ och lärande miljö.

Hot eller hinder

Det senaste året har social verksamhet sett ökade svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens även på basnivån. Det har blivit särskilt svårt att rekrytera socialsekreterare, sjuksköterskor och rehabiliteringspersonal. Verksamheten står inför stora pensionsavgångar de närmaste åren vilket kräver samverkan i alla led när det gäller personalförsörjningen och rekryteringsarbetet.

Grästorps kommun är med i Göliska-IT från och med 2016. Vad det kommer att innebära för verksamhetens olika delar gällande kompetensutvecklingen, utvecklingen av våra olika verksamhetssystem och tekniskt stöd i det dagliga arbetet vet ingen idag. Det IT-system som verksamheten använder idag för brukardokumentation (MagnaCura) har inte kunnat leverera önskade moduler enligt plan. Detta har försenat utvecklingsarbetet med att göra biståndsutredningar enligt ÄBIC-metoden, som är ett behovsinriktat arbets sätt som sätter fokus på av vilka behov den äldre personen har innan förslag på insatser tas fram.

Den statliga styrningen genom stimulansmedel gör det svårt att långsiktigt planera verksamheten. Utvecklingen går fort på alla områden. Den demografiska utvecklingen ställer nya krav vad gäller arbetssätt. Social verksamhet styrs mer och mer från central nivå genom lagkrav och föreskrifter där alla kommuner oavsett storlek förväntas kunna erbjuda ett likvärdigt stöd.

Grästorps kommun har på kort tid tagit emot ett stort antal ensamkommande flyktingbarn vilket ställt hela kommunen inför helt nya utmaningar. Hur utvecklingen på detta område kommer att fortsätta kan ingen förutspå vilket gör det omöjligt att fullt ut planera verksamheten och resurser. Det är svårt att hitta bostäder för nyanlända i Grästorps kommun.

Förbättringsområden

Öka möjligheter till integration och etablering i Grästorps kommun för nyanlända och ensamkommande flyktingbarn. Vi behöver ta fram strategier och rutiner för arbetet med att ta fram bostäder och hur vi samverkar lokalt.

För att tillgodose att social verksamhet lever upp till ställda krav i dag och framöver behöver medarbetarna involveras mer i utvecklingsarbetet vilket också kräver extra resurser och prioriteringar och förändrat arbetssätt.

Det förebyggande arbete med fokus på hälsa på alla områden behöver ökas för att klara den demografiska utvecklingen och effektivisera verksamheten.

Vårdskapsarbetet i social verksamhet måste fortsätta och vidareutvecklas.

5.3 Prioriterade mål

5.3.1 Kund/medborgare

5.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Social verksamhet ska fortsätta med det kommunövergripande arbetet kring värdskap och verka för att ha hög tillgänglighet och ett professionellt förhållningssätt till varandra, samt externa och interna kunder.

Inom social verksamhet görs ett antal brukarundersökningar. Vi behöver förbättra uppföljningen och arbeta vidare med resultaten för att hitta förbättringsområden och därigenom kunna utveckla verksamheten.

Mått	Utfall	Målvärde
Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende (öppna jämförelser)	94%	90%
Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten (öppna jämförelser)	80%	90%
Andelen nöjda brukare inom bostad med särskild service LSS (egen mätning picto stat)		-
Andelen nöjda brukare inom daglig verksamhet LSS (egen mätning picto stat)	84,62	
Andelen nöjda brukare med personlig assistans LSS (egen mätning)		80%
Andelen nöjda kunder (IFO) - ekonomiskt bistånd (egen mätning)		80%

3,5,6) Måtten är nya för 2016.

5.3.1.1.1 Kvalitetssäkring utifrån insats och patientsäkerhet

Beskrivning

Social verksamhet ska ha särskilt fokus på uppföljning av insatser och konsekvenser för att veta att man är på rätt väg och säkerställa en trygg styrning.

Social verksamhet ska arbeta med bästa tillgängliga kunskap, ta del av forskning och ta vara på brukarnas medverkan och inflytande (evidensbaserad praktik). Detta är ett led i att kvalitetssäkra beviljade insatser.

Mått	Utfall	Målvärde
Antal godkända genomförandeplaner (intern uppföljning)	7	12
Andel SoL-utredningar som genomförts med stöd av ÄBIC		30%

1) Utfallet är för tertial 1 2015.

2) Måttet är nytt för 2016.

5.3.2 Verksamhet

5.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

En god hälsa är det som de flesta sätter högst när de får frågan om vad som är viktigast här i livet. Det krävs riktade insatser så att alla nås av hälsoarbetet för att på så vis verka för en jämlik hälsa.

Forskningen visar att ju tidigare individen får stöd desto bättre förutsättningar finns att

klara uppväxten. Med anledning av detta planeras för start av en familjecentral i samverkan med primärvård, skola och Team Agera.

Den demografiska utvecklingen visar att antalet äldre ökar och man lever längre vilket påverkar framtida vårdbehov. Det förebyggande hälsoarbetet riktat till äldre är ett prioriterat område, det är av avgörande betydelse för att såväl äldres livskvalitet som att det minskar behovet av vårdinsatser.

5.3.2.1.1 Utveckla hälsoperspektivet för äldre

Beskrivning

En viktig hälsoaspekt är att behålla sin självständighet och integritet så långt som möjligt, därför arbetar social verksamhet utifrån kvarboendeprincipen vilket innebär att man får det stöd och den hjälp man behöver i det egna hemmet. Då det inte längre är möjligt, att bo kvar i det egna hemmet är fortsatt utveckling för självständighet och integritet en viktig faktor inom särskilt boende.

Social verksamhet har under flera år haft som mål att utveckla hälsoperspektivet för äldre genom att erbjuda möjlighet till attraktiva boenden som erbjuder närhet, trygghet och möjlighet att känna sig hemma var man än bor. Under 2016 kommer nya trygghetslägenheter att färdigställas på Åsevi med närhet till service och aktiviteter. Detta har visat sig vara en attraktiv boendeform som möjliggör att fler kan bo hemma längre. Planering pågår kring att skapa en central plats för möte, social samvaro och aktiviteter för äldre via ett seniorcentra i nära anslutning till vård- och omsorgsboenden i Grästorps kommun.

Utvecklingen inom välfärdsteknologin går snabbt framåt. Välfärdsteknologi är ett paraplybegrepp som inkluderar e-tjänster som till exempel digital ansökan om färdtjänst. Informations- och kommunikationsteknik (ITK) som kan beskrivas som den del av teknologin som bygger på kommunikation mellan människor. Vanliga tjänster inom IKT är bildtelefoni och e-post. Inom begreppet e-hälsa finns digitala tjänster som ska underlätta möjligheten för äldre att bo kvar i sin hemmiljö, få stöd till egenvård och bättre hälsa samt stöd till fortsatt aktivt och socialt liv.

Under hösten 2015 påbörjades arbetet med att ta fram en handlingsplan för trygghet, service och delaktighet i hemmet genom digital teknik. Handlingsplanen beräknas vara klar januari 2016. Konceptet inkluderar digitala trygghetslarm, tele- och videokommunikation, sensorer i hemmet, ett mobilt arbetssätt, övriga e-tjänster för trygghet, service och delaktighet i hemmet samt en långsiktig plan för social verksamhet.

Under 2016 kommer social verksamhet att övergå till digitala trygghetslarm. Samordnad vårdplanering kommer i möjligaste mån att ske via tele- och videokommunikation. Den framtagna handlingsplanen kommer att visa på vilka övriga satsningar som social verksamhet bör göra under 2016 och framåt.

Mått	Utfall	Målvärde
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - gott hälsotillstånd, andel (%)	24%	30%

5.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Beskrivning

Social verksamhet har under flera år aktivt arbetat med att förbättra barn och ungas uppväxtvillkor. De särskilda satsningarna har varit inriktade på att snabbt fånga upp barn och ungdomar i riskzon för att förhindra placeringar och utanförskap. En gemensam satsning

med bildningsverksamheten på Team Agera sedan flera år utgör en grund för tidiga insatser i skolmiljön och de arbetar nära utsatta barn och deras familjer även utanför skolmiljön med förebyggande insatser.

År 2016 fortsätter samverkan med Caphio Vårdcentral, Närhälsan samt folkhälsorådet inför planering av en familjecentral.

I samband med det stora antalet ensamkommande flyktingbarn som kommunen fått ta emot, är det viktigt att jobba förebyggande för att integrera dessa barn i skola och fritidsverksamhet men framförallt i samhället. Integrationsarbetet kommer ha en avgörande betydelse för dessa barns uppväxtvillkor och möjlighet att skapa en framtid som kommuninnevånare.

Mått	Utfall	Målvärde
Andel gemensamma "fokusplaner" mellan socialtjänst och förskola/skola	50%	50%

5.3.2.3 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

Beskrivning

Fokus ska vara att införa fler trygghetsboende eller liknade boende för att kunna erbjuda kommunens äldre invånare alternativ med hög attraktionskraft. Alla ska känna sig som hemma var de än bor.

För att leva upp till kraven i det nationella flyktingmottagandet behöver social verksamhet ta fram strategier och rutiner för arbetet med att ta fram bostäder och hur samverkan ska ske såväl internt och externt.

5.3.3 Personal

5.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Beskrivning

Behovet av nyanställningar på grund av stora pensionsavgångar de kommande tio åren är stort. Risken är överhängande att vi inte kan rekrytera rätt kompetens till social verksamhet. Genom att vara en attraktiv arbetsgivare som har fokus på mångfald, jämställdhet samt medbestämmande kan kompetensförsörjningen på lång sikt säkerställas.

Social verksamhet kommer att arbeta vidare med värdeskapsarbetet samt kompetensutveckling för att få en innovativ och lärande organisation. Vi behöver också samverka med olika utbildningsformer. I kommunen arbetar man vidare på olika lösningar för att fler medarbetare skall kunna erhålla önskad sysselsättningsgrad.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjd medarbetarindex (NMI)	69	70
Andel personal som har önskad sysselsättningsgrad NMI	62 %	90 %
Antal personal i social verksamhet som får praktik för personer i arbetsmarknadsåtgärder.	4	5
Andel medarbetare som har haft tid för reflektion i arbetet		50%

1) Utfallet är från 2013.

5.3.4 Ekonomi

5.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Beskrivning

I framtiden kommer verksamhetens kärnverksamheter att konkurrensutsättas alltmer. Detta kommer att ställa nya krav. Kommunens ekonomiska förutsättning bedöms vara ansträngd i den närmaste framtiden. Detta medför att vi måste göra kloka prioriteringar och ta vara på innovativa krafter som finns i verksamheten. Detta för att kunna öka kvaliteten och vara än mer effektiva i resursanvändningen.

Cheferna skall ta till vara på medarbetarnas förmågor och ständigt involvera medarbetarna. Därigenom kan förutsättningar för kontinuerlig verksamhetsutveckling skapas. Verksamheten ska regelbundet analysera statistik för att hitta möjligheter till effektiviseringar.

Mått	Utfall	Målvärde
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare relativt riksnittet (VKV)	763 246	807 791
Kostnad/ vårdtagare inom hemtjänsten relativt riksnittet (VKV)	272 405	264 043
Kostnad individ- och familjeomsorg relativt riksnittet, kr/inv (VKV)	2 476	3 527
Kostnad äldreomsorg relativt riksnittet, kr/inv 65+ år (VKV)	56 093	57 812
Kostnad insatser för personer med funktionsnedsättning (LSS) totalt exklusive ersättning från Försäkringskassan relativt riksnittet, kr per invånare 0–64 år (VKV)	7 611	7 357

Målsättningen med samtliga mått är att vara bättre än medelvärdet för samtliga kommuner i riket. Nuvarande målvärde är medelvärdet för samtliga kommuner 2015.

5.3.4.2 Hålla budget

Mått	Utfall	Målvärde
Budgetavvikelse	Ja	

5.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi garanterar att när du tackat ja till erbjudande om genomförandeplan görs denna tillsammans med dig inom 30 dagar. Planen följs upp minst var sjätte månad
Vi garanterar att du vid kontakt med socialsekreterare erbjuds en besökstid inom tio arbetsdagar
Vi garanterar att när du skickat in en komplett ansökan om försörjningsstöd får du ett skriftligt beslut skickat till dig senast inom sju arbetsdagar
De individer inom äldreomsorgen som har en beslutad insats från hemtjänsten erbjuds en skyddsron i hemmet
De individer som har en beslutad insats från hemtjänsten och är över 65 år erbjuds registrering i Senior alert

5.5 Vårdighetsgarantier

Vårdighetsgarantier
All personal inom äldreomsorgen bär tjänstekort som visar att de arbetar på uppdrag av social verksamhet i Grästorps kommun
Du erbjuds ett uppföljningssamtal med biståndshandläggare inom 6 månader efter att insatsen startat. I samtalet följs beslutet upp, om du har en genomförandeplan, om du har inflytande och känner dig delaktig, samt om du är nöjd.
Vi lovar att du får god vård och omsorg utformad i nära dialog med dig och dina närstående i syfte att ge dig bästa möjliga kvalitet vid livets slut.

5.6 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2016	BUDGET 2015	BOKSLUT 2014
INTÅKTER:	60 026	54 925	50 652
KOSTNADER:	168 582	160 063	151 304
NETTO:	108 556	105 138	100 652

6 Miljö och byggnämnd

6.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

6.2 Nuläge och framtid

Miljö- och byggnämnden är i och med den förändring som gjordes av den politiska organisationen en ren myndighetsnämnd. Detta är en styrka eftersom nämnden ska granska den kommunala verksamheten på samma sätt som den privata.

Det samarbete som finns med Lidköpings kommun innebär att nämnden har tillgång till den kompetens som krävs för att nämnden ska kunna fullfölja sitt uppdrag.

Miljö- och byggnämnden ska genom tillsyn och ärendehandläggning agera tillsynsmyndighet. Tillsynen ska i första hand bedrivas genom inspektioner. Myndigheten ska då särskilt kontrollera verksamhetens lagföreläggning, dess förebyggande arbete och verksamhetens förutsättningar för detta (egenkontrollen). Tillsynen ska bedrivas så att den stärker verksamhetsutövarens egen förmåga att uppfylla sitt ansvar och ställda krav samt att självständigt bidra till en hållbar utveckling genom ett förebyggande miljöarbete.

Grästorps kommun köper livsmedels- och miljöinspektörstjänster av Lidköpings kommun i sådan omfattning att miljö- och byggnämnden i Grästorps uppfyller lagens krav på operativ tillsyn. Lidköping svarar även för information och rådgivning till enskilda personer och verksamhetsutövare i Grästorps kommun samt handläggning av allmänna ärenden. I förekommande fall redovisas ärenden på miljö- och byggnämndens sammanträden.

Grästorps kommun köper plan- och byggtjänster i sådan omfattning att miljö- och byggnämnden i Grästorps uppfyller lagens krav. Bygglovsingenjören svarar dessutom för information och rådgivning till enskilda personer och verksamhetsutövare i Grästorps kommun samt handläggning av allmänna ärenden. I förekommande fall redovisas ärenden på miljö- och byggnämndens sammanträden.

Förbättringsområden

Verksamheten bedriver en verksamhet med hög kvalitet där medborgarna kan räkna med bra och rättssäker handläggning. Ett nytt modernare ärendehanteringssystem är grunden för att ytterligare kunna effektivisera administrationen.

6.3 Prioriterade mål

6.3.1 Kund/medborgare

6.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

6.3.1.1.1 Allmänheten ska få god service och information inom nämndens ansvarsområde

Beskrivning

Det är viktigt att de som vänder sig till miljö- och byggkontoret får bra rådgivning och hjälp med ansökningar för att garantera en snabb handläggning.

Mått	Utfall	Målvärde
Fullgod hemsidainformation	70%	80%

6.3.1.1.2 Administrationen ska vara smidig angående miljö- och byggfrågor

Beskrivning

Grästorps ska kännetecknas av en smidig och snabb handläggning utan att för den skull ge avkall på en rättssäker och opartisk likabehandling av alla.

Mått	Utfall	Målvärde
Nöjd kundindex Bygg (skala 1-5)	4,48	4
Nöjd kund-index Miljö och hälsa (skala 1-5)	4,09	4

6.3.2 Ekonomi

6.3.2.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Mått	Utfall	Målvärde
Bedömning av ständiga förbättringar	Ja	

6.3.2.2 Hålla budget

Mått	Utfall	Målvärde
Budgetavvikelse	Nej	

6.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi lovar att kvittens på inkomna ansökningar ska skickas ut till sökande med vändande post
Vi lovar att handläggningstiden för komplett inlämnade ansökningar angående miljö- och byggärenden som beslutas i nämnd normalt inte ska överskrida sex veckor
Vi lovar att handläggningstiden för komplett inlämnade ansökningar angående byggärenden som beslutas med delegation normalt inte ska överskrida två veckor
Vi lovar att handläggningen för komplett inlämnade ansökningar angående miljöärenden som beslutas med delegation normalt inte ska överskrida tre veckor
Vi lovar att besvara inkommande mail till miljoochbygg@grastorp.se inom två arbetsdagar

6.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2016	BUDGET 2015	BOKSLUT 2014
INTÄKTER:	700	670	844
KOSTNADER:	1 549	1 504	1 363
NETTO:	849	834	286